TIESAS SPRIEDUMS (piektā palāta)

2016. gada 15. septembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Valsts atbalsts — Ilgtermiņa elektroenerģijas pirkuma līgumi — Kompensācija, kas tiek izmaksāta brīvprātīgas pārtraukšanas gadījumā — Komisijas lēmums, ar kuru valsts atbalsts atzīts par saderīgu ar iekšējo tirgu — Valsts tiesas veikta atbalsta likumības pārbaude — Balasta izmaksu ikgadēja korekcija — Brīdis, kurā tiek ņemta vērā enerģijas ražotāja piederība uzņēmumu grupai

Lieta C-574/14

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2014. gada 8. oktobrī un kas Tiesā reģistrēts 2014. gada 11. decembrī, tiesvedībā

PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.

pret

Prezes Urzędu Regulacji Energetyki .

TIESA (piektā palāta)

šādā sastāvā: palātas priekšsēdētājs Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], Tiesas priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*] (referents), tiesneši F. Biltšens [*F. Biltgen*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*] un E. Levits,

ģenerāladvokāts M. Kamposs Sančess-Bordona [*M. Campos Sánchez-Bordona*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Aleksejev*], administrators,

ņemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 27. janvāra tiesas sēdi,

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

— *PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.* vārdā – *A. Jodkowski*, *adwokat*,

— *Prezes Urzędu Regulacji Energetyki* vārdā – *Z. Muras* un *A. Walkiewicz*, pārstāvji,

— Polijas valdības vārdā – *B. Majczyna* un *M. Rzotkiewicz*, kā arī *E. Gromnicka*, pārstāvji,

— Eiropas Komisijas vārdā – *K. Herrmann* un *P. Němečková*, kā arī *R. Sauer*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerāladvokāta secinājumus 2016. gada 14. aprīļa tiesas sēdē,

* Tiesvedības valoda – poļu.

pasludina šo spriedumu.

Spriedums

1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt LESD 107. pantu un LES 4. panta 3. punktu, lasot tos kopā ar Komisijas 2007. gada 25. septembra Lēmumu 2009/287/EK par valsts atbalstu, ko Polija piešķir saistībā ar elektroenerģijas pirkuma līgumiem, un valsts atbalstu, ko Polija plāno piešķirt saistībā ar kompensāciju par ilgtermiņa elektroenerģijas pirkuma līguma saistību brīvprātīgu pārtraukšanu (OV 2009, L 83, 1. lpp.).

2 Šis lūgums ir iesniegts saistībā ar strīdu starp *PGE Górnictwo i Energetyka Konwencjonalna S.A.* (turpmāk tekstā – "*PGE*") un *Prezes Urzędu Regulacji Energetyki* (Enerģētikas nozares regulatora [padomes] priekšsēdētājs, Polija; turpmāk tekstā – "*URE* priekšsēdētājs") par ikgadējās kompensācijas, kas *PGE* pienākas par tā sauktajām "balasta" izmaksām, korekcijas noteikšanu 2009. gadam.

Tiesiskais regulējums

Savienības tiesības

Paziņojums attiecībā uz metodiku ar balasta izmaksām saistīta valsts atbalsta analizēšanai

3 Eiropas Parlamenta un Padomes 1996. gada 19. decembra Direktīva 96/92/EK par kopīgiem noteikumiem attiecībā uz elektroenerģijas iekšējo tirgu (OV 1997, L 27, 20. lpp.) tika pieņemta, lai nodrošinātu konkurētspējīgu elektroenerģijas tirgu. Līdz ar šīs direktīvas transponēšanu dažās dalībvalstīs tiek piešķirts valsts atbalsts valsts uzņēmumiem, kas darbojas elektroenerģijas nozarē.

4 Šādā kontekstā 2001. gada 26. jūlijā Eiropas Komisija pieņēma Paziņojumu attiecībā uz metodiku ar balasta izmaksām saistīta valsts atbalsta analizēšanai (turpmāk tekstā – "Metodika attiecībā uz balasta izmaksām").

5 Saskaņā ar Metodikas attiecībā uz balasta izmaksām 2. punkta sesto daļu tās mērķis ir precizēt metodi, kādu Komisija piedāvā pieņemt, piemērojot LESD noteikumus par valsts atbalstu tādu atbalsta pasākumu gadījumā, kam jākompensē saistību vai garantiju izmaksas, attiecībā uz kurām pastāv risks, ka tās vairs nevarēs tikt nodrošinātas, jo Direktīvā 96/92 ir tikusi noteikta elektroenerģijas nozares atvēršana konkurencei.

6 Šīs metodoloģijas 3. punktā ir precizēts, ka "balasta izmaksu" jēdziens attiecas uz darbības saistībām vai garantijām, kas praksē var būt dažādos veidos, arī kā ilgtermiņa pirkšanas līgumi, ieguldījumi, kas tiek veikti ar tieši vai netieši izteiktu pārdošanas garantiju, kā arī ieguldījumi, kas tiek veikti ārpus parastās darbības jomas. It īpaši minētās metodoloģijas 3.3. punktā ir paredzēts, ka, lai šīs darbības saistības vai garantijas Komisija varētu atzīt par attaisnotām balasta izmaksām, tām:

"[..] jāparedz risks, ka tās var netikt nodrošinātas Direktīvas 96/92[..] noteikumu dēļ. Saistības vai garantijas var kvalificēt par balasta izmaksām tikai tad, ja tās tādēļ ir direktīvas ietekmes rezultātā kļuvušas ekonomiski neizdevīgas un ievērojami pasliktina attiecīgā uzņēmuma konkurētspēju. Cita starpā pastāv priekšnoteikums, ka tā rezultātā uzņēmumam ir jāizdara uzskaites ieraksti (piem., rezerves), kuru uzdevums ir atspoguļot šo saistību vai garantijas paredzamo ietekmi.

Īpaši tad, ja minēto saistību vai garantijas ietekmē var tikt apdraudēta uzņēmuma dzīvotspēja, ja nav atbalsta vai jebkāda pārejas pasākuma, ir uzskatāms, ka saistības vai garantijas atbilst iepriekšējā daļā izklāstītajām prasībām.

Saistību vai garantiju ietekmi uz attiecīgā uzņēmuma konkurētspēju vai dzīvotspēju novērtē konsolidēti. Saistības vai garantijas ir balasta izmaksas tikai tad, ja ir iespējams konstatēt cēloņsakarību starp Direktīvas 96/92 stāšanos spēkā un attiecīgo uzņēmumu grūtībām pildīt šādas saistības vai garantijas vai nodrošināt to ievērošanu. Nosakot šādu cēloņsakarību, Komisija ņem vērā visas elektroenerģijas cenas samazināšanās un tirgus daļas zaudējumus, kas radušies attiecīgajiem uzņēmumiem. Tādas saistības un garantijas, ko nevarēja nodrošināt neatkarīgi no direktīvas stāšanās spēkā, nav balasta izmaksas".

7 Saskaņā ar 4.2., 4.3. un 4.5. punktu, kas ir iekļauti Metodikas attiecībā uz balasta izmaksām 4. punkta piektajā daļā:

"4.2. Atbalsta maksāšanas kārtībai ir jābūt tādai, kas ļauj ņemt vērā turpmāko konkurences attīstību. Šo attīstību konkrēti var izmērīt ar kvantitatīvi nosakāmiem faktoriem (cenām, tirgus daļām, citiem attiecīgiem faktoriem, ko norādījusi dalībvalsts). Tā kā konkurences nosacījumu izmaiņas tieši ietekmē attaisnoto balasta izmaksu lielumu, maksājamā atbalsta summa noteikti ir saistāma ar nosacījumu par patiesas konkurences veidošanos un izmaksātā atbalsta aprēķināšanā jāņem vērā attiecīgo faktoru izmaiņas, lai novērtētu sasniegto konkurences pakāpi.

4.3. Dalībvalstij ir jāapņemas nosūtīt Komisijai gada pārskatu, kurā tiek konkrēti aprakstīta konkurences situācijas attīstība tās elektroenerģijas tirgū, cita starpā norādot konstatētās izmaiņas attiecīgajos kvantitatīvi nosakāmajos faktoros. Gada pārskatā sīki izklāsta, kā ir aprēķinātas tās balasta izmaksas, ko ņem vērā attiecīgajā gadā, un sniedz izmaksāto atbalsta summu uzskaitījumu.

[..]

4.5. Maksimālā atbalsta summa, ko var maksāt uzņēmumam balasta izmaksu kompensēšanai, ir jānosaka iepriekš. Tajā jāņem vērā iespējamais uzņēmuma ražīguma pieaugums.

Tāpat arī iepriekš ir skaidri jānosaka sīki izstrādāta kārtība, kādā aprēķina un finansē balasta izmaksu kompensēšanai paredzēto atbalstu, un maksimālais šāda atbalsta piešķiršanas termiņš. Paziņojumā par atbalstu jo īpaši norāda, kā balasta izmaksu aprēķināšanā ņem vērā dažādo 4. punkta 2. apakšpunktā uzskaitīto faktoru izmaiņas."

Lēmums 2009/287

8 Lēmuma 2009/287 saistībā ar ilgtermiņa elektronerģijas pirkuma līgumiem, kas noslēgti starp Polijas elektroenerģijas tīkla publisko tirgus dalībnieku *Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A.* (turpmāk tekstā – "*PSE*") un zināmu skaitu sabiedrību, kas darbojas attiecīgajā nozarē, 1. pants ir šāds:

"1. [Ilgtermiņa] elektroenerģijas pirkuma līgumi, kas noslēgti starp [*PSE*] un uzņēmumiem, kas norādīti 1. pielikumā 2007. gada 29. jūnija [*Ustawa o zasadach pokrywania kosztów powstałych u wytwórców w związku z przedterminowym rozwiązaniem umów długoterminowych sprzedaży mocy i energii elektrycznej* (Akts par noteikumiem, kas reglamentē uzņēmumu to izmaksu segšanu, kuras saistītas ar [ilgtermiņa] elektroenerģijas pirkuma līgumu saistību pirmstermiņa pārtraukšanu; 2007. gada *Dz. U.*, Nr. 130, 905. pozīcija; turpmāk tekstā – "KDT likums")], sākot no brīža, kad Polija pievienojās Eiropas Savienībai, ir valsts atbalsts elektroenerģijas ražotājiem [LESD 107.] panta [1. punkta] nozīmē.

2. [1. panta] 1. punktā minēt[ais] atbalst[s] [ir] piešķirts nelikumīgi, un tas nav saderīgs ar [iekšējo] tirgu."

9 Šī lēmuma 4. pantā ir noteikts:

"1. [KDT likumā] paredzētā kompensācija ir valsts atbalsts [likuma] 2. pielikumā uzskaitītajiem elektroenerģijas ražotājiem [LESD 107.] panta [1. punkta] nozīmē.

2. 4. panta 1. punktā minētais valsts atbalsts ir saderīgs ar [iekšējo] tirgu, pamatojoties uz balasta izmaksu metodiku.

3. [KDT likumā] paredzētās kompensācijas maksimālā summa ir summa, ko iegūst, atņemot [ilgtermiņa elektroenerģijas pirkuma līgumos] ietverto elektrostaciju kopējos ieņēmumus, un kas ir pieejama, lai segtu ieguldījumu izmaksas."

Polijas tiesības

10 Divdesmitā gadsimta 90. gadu vidū Polijas elektroenerģijas infrastruktūras modernizācijai bija nepieciešami būtiski ieguldījumi. Tā kā valsts ražotāju finansiālā situācija neļāva veikt šādus ieguldījumus, šie ražotāji noslēdza ilgtermiņa elektroenerģijas pirkuma līgumus (turpmāk tekstā – "IEPL") ar *PSE*.

11 Saskaņā ar šiem līgumiem attiecīgie elektroenerģijas ražotāji uzņēmās attīstīt jaunas ražošanas jaudas, modernizēt iekārtas un nodrošināt *PSE* konkrēta minimālā elektroenerģijas apjoma piegādi no attiecīgās elektrostacijas. *PSE* savukārt uzņēmās iegādāties vismaz minimālo elektroenerģijas apjomu, vienojoties par cenu atbilstoši klientu izmaksu mainīguma principam.

12 Stājoties spēkā Direktīvai 96/92, *KDT* likumā tika paredzēta iespēja tā 1. pielikumā minētajiem ražotājiem izbeigt ar *PSE* noslēgtos IEPL.

13 Konkrētāk, ar KDT likumu ražotājiem, kuri pēc savas ierosmes ir izbeiguši minētos līgumus, tika noteiktas tiesības uz balasta izmaksu kompensāciju atbilstoši likumā paredzētajām prasībām. Šie elektroenerģijas ražotāji, kuri bija puses IEPL, tādējādi var saņemt šādu kompensāciju katru gadu, parasti laika posmā, kas atbilst priekšlaicīgi izbeigtā IEPL laika posmam.

14 Saskaņā ar KDT likumu kompensācijai ir jāsedz balasta izmaksas. Konkrētāk, šajā likumā paredzētais kompensācijas mehānisms nosaka, ka ražotājam ir jāizmaksā avanss par balasta izmaksām piedāvātajā apmērā, tomēr tas nevar pārsniegt minētajā likumā paredzēto apmēru, kā arī vēlāk *URE* priekšsēdētājs veic ikgadēju izmaksātās avansa summas pārbaudi, balstoties uz faktiskajiem finanšu rezultātiem.

15 Šim nolūkam *URE* priekšsēdētājs nosaka izmaksājamās kompensācijas summu attiecīgajam gadam. Šādi vai nu ražotājam ir pienākums atmaksāt sistēmā daļu no avansa, vai arī tam tiek piešķirti papildu resursi. Turklāt pielāgošanas laikposma beigās tiek veikts ražotājam izmaksāto un izmaksājamo summu galīgais aprēķins galīgā pielāgojuma veidā.

16 KDT likuma 2. panta 12. punktā ir noteikts, ka "balasta izmaksas" ir ražotāja izdevumi, ko nesedz ienākumi no saražotās elektroenerģijas, jaudas rezervju un sistēmas pakalpojumu pārdošanas konkurējošā tirgū pēc pirmstermiņa IEPL izbeigšanas, kas ir šī ražotāja investīcijas, kuras ir saistītas ar elektroenerģijas ražošanu un ko tas ir veicis līdz 2004. gada 1. maijam.

17 KDT likuma 32. panta 1. punktā, kurā ir noteikts mehānisms ražotāju, kuri ietilpst uzņēmumu grupā, balasta izmaksu korekcijas aprēķināšanai, ir paredzēts:

"Gadījumā, kad ražotājs, kas ir vienojies par līguma izbeigšanu, ietilpst uzņēmumu grupā, aprēķinot balasta izmaksas, ņem vērā ar burtiem "N", "SD", "R" un "P" apzīmētos lielumus, kas ir norādīti 27. panta 1. punktā, attiecībā uz katru ražotāju un katru uzņēmumu, kas ietilpst minētajā uzņēmumu grupā un kas veic saimniecisku darbību elektroenerģijas ražošanas jomā Polijas teritorijā šī likuma 7. pielikumā norādītajās ražotnēs."

18 KDT likuma 1. pielikumā ir saraksts ar ražotājiem, kuri ir puses IEPL, un ir precizētas ar šiem līgumiem saistītās ražotnes.

19 Šī likuma 7. pielikumā ir to ražotņu uzskaitījums, kas ir ņemtas vērā ražotāju balasta izmaksu aprēķinam un kas tiek ņemtas vērā, koriģējot balasta izmaksas.

Pamatlieta un prejudiciālie jautājumi

20 No iesniedzējtiesas lēmuma izriet, ka *PGE*, kas pamatlietas faktisko apstākļu rašanās laikā darbojās ar nosaukumu *Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A*. un *Elektrownia Bełchatów S.A*. (turpmāk tekstā – "*ELB*"), laikposmā, kad *PGE* uzņēmās saistības, kuru atlīdzināšana radīja pamatlietā aplūkotās balasta izmaksas, neietilpa vienā un tajā pašā uzņēmumu grupā. *Zespół Elektrowni Dolna Odra S.A*. bija ietverta KDT likuma 1. pielikumā kā ražotājs un puse IEPL kopā ar *PSE*. Runājot par *ELB*, tās ražotnes bija uzskaitītas šī likuma 7. pielikumā un šī sabiedrība tajā bija norādīta kā ietilpstoša holdinga sabiedrībā *BOT*, proti, citā grupā, nevis tajā, kurā ietilpa *PGE*. Tomēr dienā, kad tika pieņemts KDT likums, kā arī tad, kad tika pieņemts Lēmums 2009/287, *PGE* un *ELB* ietilpa vienā un tajā pašā grupā.

21 *ELB* nebija puse IEPL kopā ar *PSE*, un tādēļ tai nebija "ražotāja" statusa KDT likuma izpratnē. Turpretī tai bija tāda "uzņēmuma" statuss šī likuma 32. panta izpratnē, kura finanšu rezultāti tiek ņemti vērā, koriģējot ražotāja, uz kuru attiecas minētais likums, balasta izmaksas.

22 Ar 2010. gada 30. jūlija lēmumu *URE* priekšsēdētājs noteica ikgadējo balasta izmaksu korekcijas summu par 2009. gadu *PGE* 24 077 793 Polijas zlotu (PLN) (aptuveni EUR 4 988 900) apmērā. Piemērojot KDT likuma 32. pantu, viņš veica *PGE*, kas ietilpa uzņēmumu grupā atbilstoši šī likuma 2. panta 1. punkta definīcijai, balasta izmaksu korekciju. Saskaņā ar *URE* priekšsēdētāja konstatēto *ELB* 2009. gadā ietilpa tajā pašā uzņēmumu grupā, kurā ietilpa *PGE*, un tā piedalījās valsts atbalsta shēmā, tomēr nesaņemot resursus balasta izmaksu segšanai.

23 *PGE* cēla prasību *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa, Polija), lūdzot pārskatīt šo *URE* priekšsēdētāja lēmumu. Konkrētāk, tā lūdza noteikt ikgadējo balasta izmaksu korekciju PLN 116 985 205 (aptuveni EUR 26 435 046) apmērā vai atcelt šo lēmumu pilnībā. Ceļot prasību, *PGE* norādīja, ka KDT likuma 32. panta 1. punkts ir piemērojams tikai uzņēmumiem, attiecībā uz kuriem šī likuma 7. pielikumā ir norādīts, ka tie ietilpst uzņēmumu grupā. *PGE* uzskata, ka, ciktāl saskaņā ar šo pielikumu *ELB* neietilpa tajā pašā uzņēmumu grupā, kurā ietilpa *PGE*, *URE* priekšsēdētājam nebija pamata veikt balasta izmaksu korekciju attiecībā uz *PGE*, ņemot vērā *ELB* finanšu rezultātus.

24 Ar 2012. gada 4. jūnija nolēmumu *Sąd Okręgowy w Warszawie* (Varšavas apgabaltiesa, Polija) apmierināja *PGE* prasību un noteica balasta izmaksu korekciju PLN 116 985 205 (aptuveni EUR 26 435 046) apmērā.

25 *URE* priekšsēdētājs pārsūdzēja šo spriedumu *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšavas Apelācijas tiesa, Polija), kas to noraidīja ar 2013. gada 17. janvāra spriedumu. Šajā spriedumā apelācijas tiesa uzskatīja, ka, lai, koriģējot balasta izmaksas, varētu ņemt vērā cita uzņēmuma faktiskos finanšu rezultātus, ir

nepieciešams, lai šis uzņēmums ietilptu tajā pašā uzņēmumu grupā, kurā KDT likuma pieņemšanas brīdī ietilpa *PGE*. Tomēr saskaņā ar šī likuma 7. pielikumu, uz kuru ir atsauce tā 32. pantā, aprēķinot balasta izmaksu kompensācijas korekciju, nav jāuzskata, ka *ELB* ietilpst tajā pašā uzņēmumu grupā, kurā ietilpst *PGE*.

26 2013. gada 15. jūlijā *URE* priekšsēdētājs par *Sąd Apelacyjny w Warszawie* (Varšavas Apelācijas tiesa) 2013. gada 17. janvāra spriedumu cēla kasācijas sūdzību iesniedzējtiesā – *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa, Polija). Tas norāda, ka, lai interpretētu "uzņēmumu grupas" jēdzienu KDT likuma 2. panta 1. punkta izpratnē, nav jāatsaucas uz KDT likuma 7. pielikumu, bet jāņem vērā tikai tie uzņēmumi, kas attiecīgajā uzņēmumu grupā ietilpa šī likuma spēkā stāšanās brīdī.

27 Turpretī, kā izrietot no balasta izmaksu metodoloģijas 3.3. un 4.2. punkta, izmaksas esot jāaprēķina, ņemot vērā elektroenerģijas ražotāju, uz kuriem attiecas KDT likums, faktisko piederību uzņēmumu grupai katru gadu, kurā tikusi veikta balasta izmaksu korekcija. Ņemot vērā, ka *URE* priekšsēdētāja lēmuma pieņemšanas brīdī *PGE* ietilpa tajā pašā uzņēmumu grupā, kurā ietilpa *ELB*, tās finanšu rezultāti esot bijuši jāņem vērā, koriģējot *PGE* balasta izmaksu apmēru.

28 Šādos apstākļos *Sąd Najwyższy* (Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

"1) Vai LESD 107. pants, skatīts kopā ar LES 4. panta 3. punktu, kā arī lēmuma [2009/287] 4. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka gadījumā, ja Komisija atzīst valsts atbalstu par saderīgu ar kopējo tirgu, valsts tiesa nav tiesīga pārbaudīt, vai valsts tiesību normas, kas tiek uzskatītas par atļautu valsts atbalstu, atbilst [Metodikā attiecībā uz balasta izmaksām] norādītajiem principiem?

2) Vai LESD 107. pants, skatīts kopā ar LES 4. panta 3. punktu, kā arī lēmuma [2009/287] 4. panta 1. un 2. punktu, kas interpretēti [Metodikas attiecībā uz balasta izmaksām] 3.3. un 4.2. punkta gaismā, ir jāsaprot tādējādi, ka, īstenojot valsts atbalsta programmu, ko Komisija ir atzinusi par saderīgu ar kopējo tirgu, ikgadējā balasta izmaksu korekcija uzņēmumu grupai piederošiem ražotājiem notiek, pieņemot, ka ražotāja piederība uzņēmumu grupai tiek noteikta atbilstoši stāvoklim, kāds norādīts Komisijas pārbaudītā tiesību akta pielikumos, vai ka katru gadu, kad tiek veikta balasta izmaksu korekcija, ir jāpārbauda, vai persona, kas saņem atbalstu saskaņā ar valsts atbalsta shēmu, kas saistīta ar balasta izmaksām, šajā laikposmā faktiski ietilpst uzņēmumu grupā, kurai pieder arī citi ražotāji, uz kuriem attiecas šī shēma?"

Par prejudiciālajiem jautājumiem

Par pirmo jautājumu

29 Uzdodot pirmo jautājumu, iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 107. pants un LES 4. panta 3. punkts, lasot tos kopā ar Lēmuma 2009/287 4. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tas, ka, ja Komisija ir pārbaudījusi valsts atbalsta shēmu Metodikas attiecībā uz balasta izmaksām gaismā un pirms tās īstenošanas ir uzskatījusi, ka tā ir saderīga ar iekšējo tirgu, iestādes un valsts tiesas savukārt, īstenojot aplūkoto atbalstu, veic tās atbilstības šajā metodikā norādītajiem principiem pārbaudi.

30 Lai atbildētu uz šo jautājumu, ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo Tiesas judikatūru ar LESD ieviestajā valsts atbalstu kontroles sistēmā valsts tiesām, no vienas puses, un Komisijai, no otras puses, ir papildinošas, taču atšķirīgas lomas (šajā ziņā skat. spriedumu, 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, 27. punkts un tajā minētā judikatūra).

31 Konkrētāk, valstu tiesas rūpējas par to, lai līdz Komisijas galīgā lēmuma pieņemšanai tiktu nodrošināta indivīdu tiesību aizsardzība gadījumos, kad valsts iestādes, iespējams, nav ievērojušas LESD 108. panta 3. punktā paredzēto aizliegumu (spriedums, 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, 28. punkts un tajā minētā judikatūra). Šim nolūkam tajās var vērsties ar strīdiem, kas tām liek interpretēt un piemērot "valsts atbalsta" jēdzienu, kurš paredzēts LESD 107. panta 1. punktā, lai noteiktu, vai valsts pasākumam, kas veikts, neievērojot LESD 108. panta 3. punktā paredzēto iepriekšējās kontroles procedūru, šī procedūra ir jāveic (šajā ziņā skat. spriedumu, 2007. gada 18. jūlijs, *Lucchini*, C-119/05, EU:C:2007:434, 50. punkts un tajā minētā judikatūra).

32 Savukārt šīs tiesas nav kompetentas lemt par valsts atbalsta vai valsts atbalsta shēmas saderīgumu ar iekšējo tirgu. Saskaņā ar iedibināto Tiesas judikatūru šāda izvērtēšana ir ekskluzīvā Komisijas, kuras darbību kontrolē Savienības tiesas, kompetencē (šajā ziņā skat. spriedumus, 2007. gada 18. jūlijs, *Lucchini*, C-119/05, EU:C:2007:434, 51. un 52. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra, un 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, 28. punkts un tajā minētā judikatūra).

33 Jāatgādina arī, ka Savienības tiesību normu piemērošana valsts atbalsta jomā ir balstīta uz lojālas sadarbības pienākumu starp, pirmkārt, valsts tiesām un, otrkārt, Komisiju un Savienības tiesām, kuras ietvaros ikviena no tām rīkojas atkarībā no lomas, kāda tai ir paredzēta Līgumā. Šīs sadarbības ietvaros valsts tiesām ir jāveic visi vispārējie vai īpašie pasākumi, kas ir piemēroti, lai nodrošinātu no Savienības tiesībām izrietošo pienākumu izpildi, un, kā tas izriet no LES 4. panta 3. punkta, jāatturas veikt pasākumus, kas var apdraudēt Līguma mērķu sasniegšanu. Tādējādi valsts tiesām ir jāatturas pieņemt lēmumus, kas ir pretrunā kādam Komisijas lēmumam, pat ja tam ir pagaidu raksturs (skat. spriedumu, 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, 41. punkts).

34 Šajā gadījumā, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesa vēlas noskaidrot, vai ir jāizvērtē valsts tiesību aktā, kāds ir KDT likums, paredzētās atbalsta shēmas atbilstība Metodikā attiecībā uz balasta izmaksām norādītajiem principiem, lai gan Komisija savā Lēmumā 2009/287 jau ir noteikusi tās saderīgumu ar iekšējo tirgu.

35 Šajā ziņā ir jānorāda, ka, šī lēmuma 1. pantā uzskatīdama, ka pamatlietā aplūkotā kompensācijas shēma ir "valsts atbalsts" LESD 107. panta 1. punkta izpratnē par labu elektroenerģijas ražotājiem, Komisija, minētā lēmuma 4. panta 2. punktā uzskatot, ka balasta izmaksu kompensācija ir saderīga ar iekšējo tirgu, it īpaši "saskaņā ar Metodiku attiecībā uz balasta izmaksām", ir pieņēmusi galīgo lēmumu atļaut šo shēmu.

36 Ja šādos apstākļos valsts tiesai, īstenojot tādu valsts atbalsta shēmu, kāda aplūkota pamatlietā, tiktu ļauts savukārt lemt par šādas shēmas saderīgumu ar iekšējo tirgu, šai tiesai būtībā tiktu piešķirtas pilnvaras ar savu izvērtējumu aizstāt Komisijas vērtējumu, kas šajā gadījumā veikts Lēmumā 2009/287. Tādējādi minētajai tiesai, neievērojot šī sprieduma 32. punktā minēto judikatūru, tiktu ļauts uzurpēt Komisijas ekskluzīvo kompetenci attiecībā uz valsts atbalsta saderīguma ar iekšējo tirgu izvērtējumu.

37 Turklāt, ja valsts tiesai tiktu atzīta iespēja veikt šādu izvērtējumu, tā rezultātā tai nolūkā nodrošināt Savienības tiesību attiecībā uz valsts atbalstu ievērošanu, kas atgādinātas šī sprieduma 31. punktā, nāktos pārsniegt savu kompetenču robežas, kā arī pārkāpt lojālas sadarbības ar Savienības iestādēm pienākumu, kas norādīts šī sprieduma 33. punktā. Nevar tikt izslēgts – kā turklāt, šķiet, tas ir šajā gadījumā –, ka attiecīgās valsts tiesas veiktais izvērtējums tai liek pieņemt lēmumu, kas ir pretrunā Komisijas pieņemtajam lēmumam, kurš turklāt ir galīgs.

38 Protams, Komisijai lemjot par valsts atbalsta shēmas atbilstību iekšējam tirgum, nevar tikt izslēgts, ka faktiskie apstākļi, kurus šī iestāde ir ņēmusi vērā, mainās laikā kopš brīža, kad tā veic minēto apstākļu pārbaudi, līdz brīdim, kad tā pieņem savu galīgo lēmumu. Šāds apstāklis, protams, var likt valsts tiesai, kuras uzdevums ir pārbaudīt, vai attiecīgais pasākums ietilpst atļautā atbalsta shēmā, uzdot jautājumu par Komisijas lēmuma atbilstīgumu šajā ziņā.

39 Tomēr, kā norāda ģenerāladvokāts savu secinājumu 53. punktā, šāda problēma nevar tikt risināta, piešķirot valsts tiesām Komisijas kompetenci, – risinājums, gluži pretēji, būtu jāmeklē, nosakot šī sprieduma 30.–33. punktā atgādinātās papildinošās, taču atšķirīgās lomas, kādas ir šiem spēlētājiem valsts atbalsta jomā.

40 Tādējādi, ja valsts tiesai ir šaubas par Komisijas lēmuma, ar kuru valsts atbalsts ir kvalificēts kā konkrēts pasākums, interpretāciju, tā var lūgt minētajai iestādei sniegt paskaidrojumu vai, atkarībā no apstākļiem, tā saskaņā ar LESD 267. panta otro un trešo daļu var uzdot vai tai ir jāuzdod prejudiciāls jautājums Tiesai par LESD 107. panta interpretāciju (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumus, 1996. gada 11. jūlijs, *SFEI* u.c., C-39/94, EU:C:1996:285, 50. un 51. punkts, kā arī 2013. gada 21. novembris, *Deutsche Lufthansa*, C-284/12, EU:C:2013:755, 44. punkts).

41 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz pirmo jautājumu ir jāatbild, ka LESD 107. pants un LES 4. panta 3. punkts, lasot tos kopā ar Lēmuma 2009/287 4. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tas, ka, ja Komisija ir pārbaudījusi valsts atbalsta shēmu Metodikas attiecībā uz balasta izmaksām gaismā un pirms tās īstenošanas ir uzskatījusi, ka tā ir saderīga ar iekšējo tirgu, iestādes un valsts tiesas savukārt, īstenojot aplūkoto atbalstu, veic tās atbilstības šajā metodikā norādītajiem principiem pārbaudi.

Par otro jautājumu

42 Ar otro jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai Lēmuma 2009/287 4. panta 1. un 2. punkts, lasot tos Metodikas attiecībā uz balasta izmaksām gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie apstākļos, kādi ir pamatlietā, prasa, ka, nosakot ikgadējo balasta izmaksu kompensāciju, kas jāizmaksā ražotājam, kurš ietilpst uzņēmumu grupā, korekciju, ir jāņem vērā šī piederība un tādējādi šīs grupas finanšu rezultāti brīdī, kad Komisija ir izvērtējusi balasta izmaksu kompensācijas sistēmas saderīgumu ar iekšējo tirgu, vai arī tas ir jādara drīzāk dienā, kad tiek veikta šī korekcija.

43 Lai sniegtu lietderīgu atbildi iesniedzējtiesai, jāatgādina, ka tā vēlas formulēt kritērijus, kas būtu piemērojami, ņemot vērā pamatlietas faktiskos apstākļus, aprēķinot balasta izmaksu, kas saskaņā ar KDT likumu tikušas atzītas *PGE*, ikgadējās kompensācijas korekcijas apmēru 2009. gadam.

44 Konkrētāk, kā izriet no lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesai ir jānosaka, vai, veicot minēto aprēķinu, ir jāpiemēro "statiska" vai drīzāk "dinamiska" pieeja. Pirmajā gadījumā būtu jāņem vērā tikai uzņēmumu grupas, kas aprakstīta KDT likuma 7. pielikumā, struktūra, uz kuras pamata Komisija ir atļāvusi pamatlietā aplūkoto valsts atbalsta shēmu. Otrajā gadījumā *PGE* izmaksājamās kompensācijas apmērs, ņemot vērā arī *ELB* finanšu rezultātus, kura, lai gan minētajā pielikumā nav norādīta kā piederoša tai pašai grupai, kurā ietilpst *PGE*, tajā tika iekļauta 2009. gadā, būtu jākoriģē šī sprieduma 22. punktā norādītajā dienā, kad tika pieņemts *UIRE* priekšsēdētāja lēmums, proti, 2010. gada 30. jūlijā.

45 Šajā ziņā ir jānorāda, kā tika atgādināts šī sprieduma 35. punktā, ka saskaņā ar Lēmuma 2009/287 4. panta 2. punktu Komisija ir atļāvusi KDT likumā paredzēto balasta izmaksu kompensācijas shēmu, jo šī shēma tika uzskatīta par saderīgu ar iekšējo tirgu tieši "saskaņā ar Metodiku attiecībā uz balasta izmaksām".

46 No tā izriet, ka attiecīgās minētā lēmuma tiesību normas ir jāinterpretē šīs metodikas gaismā, lai precizētu kritērijus, saskaņā ar kuriem ir jāaprēķina ikgadējais balasta izmaksu kompensācijas apmērs, kā arī iespējamā minētā apmēra galīgā korekcija.

47 Balasta izmaksu metodikā valsts atbalstu, kas tiek piešķirts balasta izmaksu kompensācijas veidā, ir paredzēts izvērtēt divos posmos. Pirmā posma, kas ir norādīts šīs metodikas 3. punktā, mērķis ir noteikt izmaksas, kuras var tikt uzskatītas par "balasta izmaksām". Otrais posms, kas ir aprakstīts minētās metodikas 4. punktā, attiecas uz mehānismu faktiskās kompensācijas aprēķināšanai, kura jāizmaksā ražotājam saņēmējam par balasta izmaksām, ņemot vērā faktiskās konkurences attīstību tirgū.

48 Kā būtībā norādījis ģenerāladvokāts savu secinājumu 63. punktā, Metodikas attiecībā uz balasta izmaksām pamatā ir premisa, ka elektroenerģētikas tirgus konkurences noteikumiem ir raksturīga būtiska attīstība, kas tādējādi pamato to, ka tiek ņemtas vērā būtiskas izmaiņas minētajā tirgū attiecīgajā dalībvalstī.

49 Konkrētāk ir jānorāda, ka saskaņā ar šīs metodikas 4.2. punktu "atbalsta maksāšanas kārtībai ir jābūt tādai, kas ļauj ņemt vērā turpmāko konkurences attīstību", kura var tikt izvērtēta, izmantojot aprēķināmus faktorus, piemēram, cenu un tirgus daļas. Turklāt saskaņā ar šo pašu punktu, tā kā konkurences nosacījumu izmaiņas tieši ietekmē attaisnoto balasta izmaksu lielumu, "maksājamā atbalsta summa noteikti ir saistāma ar nosacījumu par patiesas konkurences veidošanos un izmaksātā atbalsta aprēķināšanā jāņem vērā attiecīgo faktoru izmaiņas, lai novērtētu sasniegto konkurences pakāpi".

50 Tāpat ir jānorāda, ka saskaņā ar minētās metodikas 4.3. punktu dalībvalstīm ir pienākums iesniegt Komisijai gada ziņojumu, "kurā tiek konkrēti aprakstīta konkurences situācijas attīstība" elektroenerģijas nozarē, tostarp norādot konstatētās izmaiņas attiecīgajos aprēķināmajos faktoros. Šajā ziņojumā ir jāiekļauj informācija par iespējamajām izmaiņām saistībā ar enerģētikas tirgus struktūru attiecīgajā dalībvalstī.

51 Šādos apstākļos, ņemot vērā, ka Lēmuma 2009/287 (saskaņā ar tā 4. panta 2. punktu) pamatā ir tieši Metodika attiecībā uz balasta izmaksām un ka tā mērķis, kā tas it īpaši izriet no tā preambulas 36., 38. un 40. apsvēruma, ir tikt piemērotam balasta izmaksu kompensācijām, kas jāmaksā par laikposmu no 2006. gada līdz 2025. gadam, ir jāuzskata, ka tas ietilpst tajā pašā progresējošajā sistēmā, kurā ietilpst šī metodika, un tādējādi tas ir jāinterpretē saskaņā ar "dinamisko" pieeju.

52 Tādējādi ikgadējā balasta izmaksu kompensācijas korekcija ir jāveic, ņemot vērā faktisko tirgus situāciju šī apmēra aprēķināšanas brīdī, kas nozīmē, ka ir jāizvērtē konkurences attīstība attiecīgajā tirgū.

53 No tā izriet, ka Lēmums 2009/287 ir jāinterpretē tādējādi, ka visas izmaiņas sabiedrību, kas ražo elektroenerģiju, īpašumtiesību struktūrā ietilpst minētā lēmuma piemērošanas jomā un tādējādi tās ir jāņem vērā iestādēm vai valsts tiesām, veicot ikgadējo balasta izmaksu kompensācijas apmēra korekciju.

54 Turklāt, kā pamatoti norādīja Komisija tiesas sēdē, pati korekcijas ideja, atšķirībā no avansa maksājuma, nozīmē, ka tiek ņemti vērā jauni apstākļi, kas ir radušies pēc tam, kad tikusi noteikta balasta izmaksu kompensācija, un tā nevar tikt samazināta, tikai atsaucoties uz uzņēmumu grupas struktūru, kas agrāk bijusi noteikta valsts tiesību aktā.

55 Turklāt šādu apstākļu ņemšana vērā, aprēķinot kompensācijas korekciju, rada priekšrocības, ļaujot izvairīties no sistemātiskas LESD 108. pantā paredzētās iepriekšējas kontroles procedūras atsākšanas, tiklīdz parādās kaut mazākās izmaiņas attiecīgās uzņēmumu grupas struktūrā.

56 Ņemot vērā iepriekš minētos apsvērumus, uz otro jautājumu ir jāatbild, ka Lēmuma 2009/287 4. panta 1. un 2. punkts, lasot tos Metodikas attiecībā uz balasta izmaksām gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie apstākļos, kādi ir pamatlietā, prasa, lai, nosakot ikgadējo balasta izmaksu kompensācijas, kas jāizmaksā ražotājam, kurš ietilpst uzņēmumu grupā, korekciju, tiktu ņemta vērā šī piederība un tādējādi šīs grupas finanšu rezultāti šīs korekcijas veikšanas brīdī.

Tiesāšanās izdevumi

57 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par tiesāšanās izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (piektā palāta) nospriež:

1) **LESD 107. pants un LES 4. panta 3. punkts, lasot tos kopā ar Komisijas 2007. gada 25. septembra Lēmuma 2009/287/EK par valsts atbalstu, ko Polija piešķir saistībā ar ilgtermiņa elektroenerģijas pirkuma līgumiem, un valsts atbalstu, ko Polija plāno piešķirt saistībā ar kompensāciju par ilgtermiņa elektroenerģijas pirkuma līgumu saistību brīvprātīgu pārtraukšanu, 4. panta 2. punktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tiem ir pretrunā tas, ka, ja Eiropas Komisija ir pārbaudījusi valsts atbalsta shēmu Komisijas 2001. gada 26. jūlija Paziņojuma attiecībā uz metodiku ar balasta izmaksām saistīta valsts atbalsta analizēšanai gaismā un pirms tās īstenošanas ir uzskatījusi, ka tā ir saderīga ar iekšējo tirgu, iestādes un valsts tiesas savukārt, īstenojot aplūkoto atbalstu, veic tās atbilstības šajā metodikā norādītajiem principiem pārbaudi;**

2) **Lēmuma 2009/287 4. panta 1. un 2. punkts, lasot tos Komisijas 2001. gada 26. jūlija Paziņojuma attiecībā uz metodiku ar balasta izmaksām saistīta valsts atbalsta analizēšanai gaismā, ir jāinterpretē tādējādi, ka tie apstākļos, kādi ir pamatlietā, prasa, lai, nosakot ikgadējo balasta izmaksu kompensācijas, kas jāizmaksā ražotājam, kurš ietilpst uzņēmumu grupā, korekciju, tiktu ņemta vērā šī piederība un tādējādi šīs grupas finanšu rezultāti korekcijas veikšanas brīdī.**

[Paraksti]